

„A gázzal és a Gázával kapcsolatos hírekben mégis sok a közös vonás. Mindkét esetben arról lehet szó, hogy a politikai hatalom meg akarja mutatni, ki az úr a háznál. Erőt kíván demonstrálni. Elrettenteni akar.”

Gáz és Gáza ► 3. oldal

„A filmrendező nem tudhatja, hogy az adott gyerek számára milyen például a sárkány, ő csak a saját sárkányát keltheti életre. A gyönyörű királylány mindenkinek másképpen szép, és igazán mély közünk csak a saját képeinkhez lehet.”

A mese: az emberi szó mágiája ► 5. oldal

„Miért van az, hogy az ember a csábító, ígérgető hangoknak olyan gépiesen engedelmessé válik, mint Öveges professzor Hecki kutya a normál A hangnak? S vajon el lehet-e hangolni az embert a halálos frekvenciáról?”

Vál(t)ság van! ► 11. oldal

A gyönyörű parancsolat ► 2. oldal
Jegyzetlapok 2008-ból ► 6. oldal
Interjú Békés Márton történésszel ► 7. oldal
Valami Amerika ► 8–9. oldal
Testvérportrék ► 10. oldal
Napos oldal – gyermekmelléklet ► 12. oldal

»...LEGYENEK EGGYÉ KEZEDBEN« (EZ 37,17)

Imahét a Krisztus-hívők egységéért 2009 – a Biblia évének záró istentisztelete

Az ez évi ökumenikus imahét megnyitó istentiszteletére – amely egyben a Biblia éve 2008 ökumenikus záró istentisztelete is –

január 18-án, vasárnap

19 órakor kerül sor

a budapesti Szent István-bazilikában.

Szentbeszédet mond dr. Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek. Igét hirdet dr. Bölskei Gusztáv református püspök. A Biblia évét D. Székely Imre nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyar Bibliatársulat elnöke zárja be.

Az istentisztelet liturgiájában a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa taggyeházainak püspökei, vezető lelképásztorai vesznek részt.

DR. BÓNA ZOLTÁN FŐTITKÁR
(Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa)

DR. PECSUK OTTÓ FŐTITKÁR
(Magyar Bibliatársulat)

A próféta könyvek Luther által fordított kiadása – Dániel prófétát négy állat képében ábrázoló fametszet. Fent: Benczédi Székely István zsoltárfordításának pirossal szedett címlapja.

„...és egyé lesznek a kezemben”

■ DR. BÓNA ZOLTÁN

„...és egyé lesznek a kezemben” – hangzik Isten biztató szava Ezékiel prófétán keresztül a megosztottság és meghasonlás sokféle nyomorúsága alatt reményvesztetten roskadozó néphez (Ez 37,19).

Ezékiel korában Izrael népe már hosszú generációk óta kettészakadt, északi és déli országban, sokszor ádáz feszültségek között élt. A bálványimádás újabb és újabb divatos formái ölték a lelkeket; ennek Jósias király vallási és politikai reformjai talán határt szabtak, de véget nem vetettek. Jeruzsálemet a templommal együtt lerombolták, földülták a babiloni hódítók. A nép előjáróit, előléleit sokakkal együtt fogságba hurcolták. Az otthon maradtakat – ahogy azt Jeremiás siralmából, jajkiáltásaiból tudjuk – sokszorosan megalázták és sanyargatták.

Izraelnek ebben a kilátástalan és halálosan legyengült állapotában, tragikus nemzeti és vallási megosztottsága közepette szól meg a próféta – akinek neve is azt jelenti, hogy „Isten erőssé tesz” –, és az Isten erőt adó, egyesítő, mindent megoldó tervéről beszél.

Kétezer-ötszáz esztendővel később, a 21. század sajnálatos aktualitásai közepette e próféta ígéretre talán sosem látott mértékben van szükségünk. Nem az Isten tervének kudarcra vagy késekedése miatt aktuális az ígélet, hanem az ember megátalkodott engedelmessége miatt aktuális a nyomorúság. A világ ma is politikai és gazdasági érdekek feszültségében él, ennek következtében immáron a természet ökológiai rendje is felborult. Az élet és olyan alapvető feltételei is, mint a víz, a levegő, a klíma és az energiaforrások, végveszélybe kerültek.

Az újkori bálványimádás is súlyos következményekkel járt globálisan is, és hazánk sorsát illetően is. Országunk nagy részét más államokhoz csatolták, s nemzetünk sokdimenziós megosztottságban él a határokon belül, a Kárpát-medencében és a nagyvilágban. Nekünk is szükségünk van arra a próféta szóra, amely egyrészt erőt és reményt ad, másrészt pedig meggyőzően mutatja a gyógyulás útját.

A koreai keresztények az ideai ökumenikus imahét vezéregyjéül a fenti ezékieli próféciát választották. Saját évtizedes élményeik, tapasztalataik és vágyaik tették őket érzékenyebbé erre az ígére. Ők is egyszerre érzik a politikai, gazdasági és ideológiai érdekkülönbségek okozta megosztottságot, amely fájdalmas minden koreai számára, és sebként ég a koreai nemzet testén. A gyógyulás útját pedig abban látják, hogy a Krisztust követő közösségek egységben figyelnek Isten ígéretes szavára, és egységben

hirdetik meg azt a saját népük és a világ minden kereszténye számára.

A bűneset óta a bálványimádás különböző formái viszik tragédiából tragédiába az emberiséget. Krisztus egyetlen és egyetemes egyházának az ember általi megosztottsága, mint Krisztus imádságos akarata elleni bűn, oka bizonyosságtételünk erőtlenségének, hitelességünk és hatékonyságunk gyöngeségének. A keresztényeknek, Krisztus valós és lehetőség szerinti tanítványainak a megosztottsága – túl azon, hogy ellentétes Krisztus főpapi imádságának igényével – botránkozást jelent a mai világban.

Természetesen a krisztusiak egysége nem formai, nem felszíni, hanem tartalmi kell, hogy legyen, de úgy, hogy mindenki lássa, és ennek alapján lássa be, hogy az egyéni és közösségi bajokból van gyógyulás. Ha pedig ezekből nem lesz gyógyulás, akkor a halál diadalmaskodik. E gyógyulás azonban nem a hamis próféta ígérgetéseiben, szépítgetéseiben és összekacsintásaiban, hanem egyedül a mindenható Isten iránti hűségben keresendő és található.

Nem a bálványimádó, egymással ellenségeskedő idegen kultúrák, népek és hatalmasságok felé reménységgel tekingető népek ígéri az Úr a gyógyulást, hanem az általa megbocsátott, megtisztított és magával megbékített népek. A megbocsátást, a megtisztítást és a megbékítést azonban el lehet utasítani és el lehet fogadni. Ez utóbbi esetben teljesülhet be a prófécia: „Nem teszik magukat többé tisztátalanra förtelmes bálványszoborokkal és sok vétkekkel. Megszabadítom őket minden vétkeüktől, mert elpártoltak tőlem, és megtisztítottam őket. Az én népem lesznek, én pedig Istenük leszek.” (Ez 37,23)

Ez a nép, az ilyen nép az Isten egységes népe e hazában, a Kárpát-medencében, Koreában és a nagyvilágban. Ez a nép, az ilyen nép, amely egyé lesz az Isten kezében, a reménység jelvé válik az egész világ számára. Ez az egység nem mennyiségi növekedés csupán, nem a közösségek formális szövetsége, hanem az új élet az Isten kezében. Új, reményteljes élet. Új életszemlélet. Új törvény a szeretet jegyében. Új gazdaság a szolidaritás jegyében. Új társadalom a testvériség jegyében. Új környezetvédelem a felelősség jegyében. Mindez előképe annak az új teremtésnek, amelyet Krisztus szerzett a kereszten. A próféta „két fadarabja” kereszt-té formálódott. És e megbékített kereszt alatt egyé lett keresztényekből az egységben és harmóniában élő emberiség sója és kovása lehet.

Az imahét felemelő istentiszteletin erre vezessen mindnyájunkat a kereszten kitért kezével bennünket egyé formáló, megváltó Urunk, Jézus Krisztus.

Egy kiállítás margójára

„A Biblia a kereszténység hiteli alapja és éltetője, évszázadokon át az oktatás egész rendszerének »alfája és ómegája«, a nemzeti kultúra megtermékenyítője volt. Része »Európa születésének«, mert különböző népeknek adott azonos vallási, művelődési, erkölcsi, nyelvi, mentalitásformáló és egyéb ösztönzéseket. A magyarság már az államalapítás előtt találkozott a kereszténység szimbólumaival és üzenetével, de a Biblia szövegének hatása (írott forrásokkal igazolhatóan) ezer esztendeje vált állandó részévé életünknek. Szakrális értelemben a középpontba került, ahogyan a templomok is falvak és városok szívében épültek, vagy ők maguk váltak települések létrejöttét segítő erővé. Magyarországon Szent István első törvénykönyve rendelkezett a vasárnapi templomjárásról. A templomi szertartások az evangéliumi olvasmányokkal együtt (a reformáció koráig) latin nyelvűek voltak, de a Szentírást a prédikáció keretében magyarázhatták a híveknek. A magyar bibliafordítás tehát a szóbeliségben született” – írja Gáborjani Szabó Botond kiállításrendező a Biblia Sacra Hungarica – a könyv, mely örök életet ad című, március 29-ig nyitva tartó kiállítás katalógusában.

Aki ellátogat az Országos Széchényi Könyvtárba, nemcsak a Szent-

írásnak szebbnél szebb, kéziratos és nyomtatott, héber és görög nyelvű – sőt többnyelvű – kiadásait, illetve különböző magyar fordításait csodálhatja meg, hanem magyar kultúrtörténeti szempontból is igazi kincseket láthat. Sőt hazai lutheránusként is sok értéket nézhetnek meg az érdeklődők, ugyanis az Evangélikus Országos Könyvtár és az Evangélikus Or-

ságból, amely 1532-ben jelent meg Wormsban. A bőrkötésű könyvben három fametszet is található. A kiállított kötet Dániel próféta könyvének van nyitva, az illusztráció a próféta négy állat képében – szárnyas oroszlán, medve, négyfejű párdúc és vasfogú állat – látja a négy nagy világbirodalom sorsát és Isten országának eljövételét. A kötet érdekessége,

Középen a nemesvárosi székeltár pontos másolata

szágos Múzeum jóvoltából nyolc kiállított tárggyal gazdagodhatott a három teremben elhelyezett látlat.

Könyvtárunk tulajdonában van például egy példány a próféta könyveknek Luther által fordított kiadá-

hogyan sokáig úgy hitték, ebből a kiadásból már csak a Stuttgartban őrzött példány maradt meg.

► Folytatás a 3. oldalon

Amerikai liberálisok bírálják Obamát a beiktatásán imát mondó lelkész személye miatt

Hangadó liberális körök az első komoly bírálatot fogalmazták meg tavaly december közepén Barack Obama megválasztott amerikai elnök egy döntése kapcsán: elfogadhatatlannak tartják, hogy egy általuk jobboldalnak tekintett evangéliumi keresztény pap mondjon imát az elnök január 20-án esedékes beiktatásakor.

A leendő elnök Rick Warren, az egyik legbefolyásosabb amerikai vallási vezetőt választotta ki a megítélő szerepre, ő fog imát mondani a beiktatás előtt.

Warren – a kaliforniai baptista Saddleback Church alapítója – a globális szegénység és az AIDS terjedése ellen küzd, sokszor felemelte szavát különböző jogsértések miatt. Ugyanakkor úgynevezett szociális konzervatív nézeteket vall, ellenzi az azonos neműek házasságát, az abortuszjogot és az összejtutást, ami sokaknak nem tetszik a Demokrata Pártban, különösen a liberális szárnyban.

Kathryn Kolbert, az Amerikai Út Népe vezető liberális jogvédő csoport elnöke azt mondta, csalódott Obama döntésében, szerinte olyan valakit kellett volna választani a radikális Warren helyett, aki jobban képviseli a főáramba eső amerikai értékeket.

Akinek az az illúziója támadt, hogy Obamának érdeke a homoszexuális jogegyenlőségének biztosítása, most felébred – idézte And-

rew Sullivan kommentátort egy hírtévén. Joe Solmonese, az Emberi Jogi Kampány nevű csoport elnöke egyenesen arra szólította fel Obamát, hogy változtassa meg döntését. A Huffington Post, az egyik vezető liberális hírportál úgy fogalmazott, hogy ez az első valódi törés Obama és a progresszív erők között.

Linda Douglass, Obama szóvivője védte a döntést, mondván, hogy ez lesz az amerikai történelem legnyitottabb, mindenki számára legbefogadóbb beiktatási ünnepe. Hozzátette, Obama nyilvánvalóan nem ért egyet a pappal az azonos neműek jogainak kérdésében, de a leendő elnök mindig arra törekedett, hogy közös hangot találjon azokkal is, akik bizonyos ügyekben eltérő nézeteket vallanak. Mint mondta, a szegényeknek, a rászorulóknak, az AIDS-betegeknek a megsegítése közös céljuk.

Rick Warren a Time magazin néhány éve a huszonöt legbefolyásosabb evangéliumi vezető egyikének nevezte, akit sokan a legendás Billy Graham utódának, „Amerika új tiszteletesének” tartanak. A Cél vezérelte élet című könyve több mint húszmillió példányban kelt el öt év alatt. Az idei elnökválasztáson Obama és a republikánus elnökjelölt, John McCain is ellátogatott egyháznak egy fórumára.

▶ MTI

Felekezeti megoszlás az amerikai törvényhozásban

Az Amerikai Egyesült Államok szenátusában a protestáns szenátorok aránya megfelel a protestánsok népességben mért arányának.

A Pew Kutatóintézet adatai szerint a kongresszusban a protestánsok aránya 54,7 százalék, amely felette van a lakosságon belüli hányaduknak (51,3 százalék). A szenátorok 30,1 százaléka katolikus.

A népéségen belüli számarányuknál (1,7 százalék) jóval többen vannak a zsidó szenátorok: 8,4 százalékot tesznek ki. A vallástalan, illetve felekezethez nem tartozó politikusok

hányada igen elenyésző, 0,9 százalék. A baptisták 12,4 százalékos kongresszusi arányukkal alatta maradnak a lakosságon belüli 17,2 százalékos hányaduknak. Ugyancsak magasabb az arányuk a református/presbiteriánus szenátoroknak, ők a kongresszus tagjainak 8,1 százalékát alkotják, míg lakossági arányuk 2,7 százalékos. Az evangélikusok aránya kiegyenlített: 4,6 százalék a lakosságban, 4,5 a parlamentben. A kongresszusnak van egy muszlim és egy buddhista tagja is.

▶ idea.de/www.reformatus.hu

Ikonok Medvegyev és Putyin gépén

Az orosz elnök, Dmitrij Medvegyev és a miniszterelnök, Vlagyimir Putyin ikonokat helyeztetett el repülőgépén. Az elnök gépére Szent Miklós ikonja került – írta a Komszomolszkaja Pravda. Tavaly Putyin a Time magazinnak adott interjújában elmondta: „Nemcsak ikon van a gépem, hanem Biblia is. Nagy távolságokat repülök, bőven van időm a Biblia olvasására.”

▶ PAX News

Népszerű a házszenelés Baranyában

Népszerű a házszenelés Baranyában: a vízkereszthez is köthető szentelés a megyében egyedül végző, román származású bicsérdi plébánost, Hamzau Relut egyre több család hívja meg otthonába, hogy „hozza magával Isten szeretetét, és űzze ki az ördögöt”.

A plébános a Magyar Távirati Irodának január 9-én elmondta, hogy hét községben lát el lelképásztori feladatokat, házszenelést pedig elsősorban Bicsérd, Bodán és Kővágószőlősen végez. Tavaly januárban mintegy félszáz helyen járt, idén viszont már legalább hatvan otthonba kapott meghívást.

Házszeneléskor a pap szenteltvízzel meghinti az épületet, a lakóit, az ajtó szemöldökfájára pedig szentelt krétával fölírja az évszámot, továbbá a népi értelmezés szerint a háromkirályok, azaz Gáspár, Menyhért és Boldizsár nevének kezdőbetűit. A szentelt krétával az ajtófélfára fölirt betűk eredetileg valójában nem a bölcsek nevét fedik, hanem egy áldás szavait: *Christus Mansionem Benedicat*, azaz „Krisztus áldja meg a hajlékot”.

A magyarul kiválóan beszélő plébános megjegyezte: ahol egyszer már végzett házszenelést, oda általában a következő évben is meghívást kap. Úgy magyarázta, hogy „az ördögöt nem lehet végleg kiűzni, mert újra és újra befészkel magát a lakásokba, házakba. Az viszont, akinek szentelt a háza, ennek tudatában könnyebben ellen tud állni a kísértésnek, nehezebb őt bűnbe vinni.”

▶ MTI

Katonai rang nélküli az új táborigazgató

▶ Új katolikus táborigazgatót iktattak hivatalába Bíró László személyében január 9-én délelőtt a budapesti Szent István-bazilikában. Az ünnepi aktuson a testvéregyházak képviselői mellett jelen voltak a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia tagjai, valamint a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség magas rangú képviselői. XVI. Benedek bulláját, amelyben a pápa Magyarország katonai ordináriusává nevezi ki Bíró László püspököt, Juliusz Janusz apostoli nuncius olvasta fel. Az alábbiakban Lackner Pál dandártábornoknak, protestáns táborigazgatóknak a szentmisén elhangzott köszöntését olvashatják.

Ünnepelő gyülekezet! Krisztusban szeretett egybegyűltek!

Töprengtem azon néhány percet az elmúlt napokban, mi is lenne most az ünnepelt, Bíró László püspök úr legcélrányosabb megszólítása. A hivatalos: főtisztelendő és excellenciás? Az ökumenikus: szeretett szolgatársam? A katonásabb hangvételű: bajtárs? A rezignáltabb: sorstárs? Netán a kettőnk életpályájának azonos helyszínei jogán: földi?

Végezetül a legrégebb, legegyszerűbb ősi megszólítás marad: Kedves Testvérem az Úrban!

A Biblia évét zártuk le pár napja; remélem, magát a Bibliát nem. A Szentírás legelterjedtebb protestáns olvasási rendje, a herrnhuti közösség által kiadott *Útmutató* (Losung) az előttünk lévő hétvége – a vízkereszt ünnepé utáni első vasárnap – számára ezt az igét rendeli: „Akiket pedig Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai.” (Róm 8,14) Ezzel szeretnélek köszönteni a Protestáns Tábori Lelkesi Szolgálat, a Magyarországi Evangélikus Egyház, a Magyarországi Református Egyház nevében és természetesen a saját nevemben is.

Ma a sok ágban élő keresztyénység/kereszténység egy nyelven belül is különböző szókészletet használ. Érdekes módon minden általam fellelhető magyar fordítás hasonlóan adja vissza ezt a verset, legfeljebb a névmások szintjén van eltérés. Mintha ez is azt hűzná alá, hogy itt, ebben a mondatban az alapvető értékek, a közös hit fontos része jut felszínre.

Pál apostol itt a görögben nem azt a kifejezést – *kübernészis* – használ-

ja a vezérlésre, amelyet a mai tudományos nyelvből jól ismerünk a *kibernatika* szóból vagy a számítógépes világ *cyber* szavából – amelyet egyébként a *Cselekedetek könyvében* megtalálunk –, hanem az *agó* igét, amely „vezet, űz, irányít, hajt, hoz, ünnepel, ülést tart, elindul” értelemben lenne fordítható. Könnyű ezekből sokat aktuálisan erre az ünnepi alkalomra

Bíró László Szekszárdon született 1950-ben, közép- és főiskolai tanulmányait Győrben végezte. A Pécsi Egyházmegye kötelékében szolgált, majd II. János Pál pápa 1994-ben kalocsa-kecskeméti segédpüspökké és Castra Galbae-i címzetes püspökké nevezte ki. Jelenleg a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia családügyi bizottságának elnöke, s e tisztségét ezután is megtartja. Bíró László a magyarországi táborigazgatók történetében egyedülálló módon katonai rang nélkül, civilként tölti be a táborigazgatói tisztségét.

érenni: ünneplünk, ezt megelőzte jó néhány ülés. Szeretnélek megnyugtatni: követni is fogja számtalan. Te most elindulsz, vezetőként, a Katolikus Tábori Püspökség irányítójaként, döntéseket hozol – a sor még folytatható.

Engedtesék meg, hogy felhívjam a figyelmet arra, hogy a *hajt* mennyire gazdag kifejezés: a tettvágy, a határidő, a belső kényszer összefüggéseiben, de akár a fizika kifejezéseiből is meríthetünk: felhajtóerő, meghajdítás lényegét így definiálta: „Was Christum treibet” – körülbelül, ami Krisztust (azaz az ő ügyét és országát) hajtja (előre).

Kedves Laci!

Lassan harmincöt éve élsz lelkészként, papként, igehirdetőként, lelkipáterként, családok pásztorként, idestova tizenöt éve viseled a vezetői, püspöki szolgálat emelt felelősségét. Nyilvánvalóan tudod, sokszor átélted, hogy semmilyen körülmények közt sem könnyű szolgálat ez. Erőnk véges, egyedül, saját kútfőből a tisztes helytállás is reménytelen.

„Akiket pedig Isten Lelke vezérel...” – emlékeztet újra az apostol. Ez a Lélek – akit mi nem irányítunk, csak várunk, akiben reménykedünk – adhat erőt a hiteles Krisztus-követéshez, az evangélium e világba beleéléséhez, kihívásokhoz, csapások és örömek elviseléséhez. Ez a folyamatos erőforrás mindegyikünknek. Ha minden nehézség, a bűn realitása ellenére is hagyjuk ezt az erőt átútni életünkön, leszünk tényleg Isten fiai, reményesgünk és hitünk szerint nemcsak ebben a mulandó világban, hanem az eljövendőben is.

Erre bátorítalak és biztatlak azzal az igével, amely érdekes módon az előző „számcsmavárja” (Róm 14,8), s amelyet nem e számmisztika miatt választottam, hanem mert ez a protestáns táborigazgatói szolgálatoknak szerte a világban a teológiai alapvetésük: „Mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Tehát akár élünk, akár meghalunk, az Úrén vagyunk.” Így legyen, ámen.

Házszenelés a Duna Televízióban

Immár hagyomány, hogy vízkereszt idején megszentelik a Duna Televízió székházának stúdióit. Idén január 9-én a szertartást dr. Erdő Péter bíboros, prímás, az Esztergom–Budapesti Főegyházmegye érseke végezte.

A házszenelésre negyedik alkal-

ommal került sor a közszolgálati csatornánál. A szertartás során – amely a vallási műsorok szerkesztőségének kezdeményezésére zajlott – a televízió szívet jelentő műsorkészítő műhelyeket és a stúdiókat szentelte meg az egyházi vezető. A szertar-

tásban Kovács Zoltán érseki titkár segédkezett. Az eseményen a televízió munkatársai mellett részt vettek Cselényi László, a televízió elnöke, valamint Pörös Géza, Pomezanski György és dr. Szekeres István alelnökök.

▶ EvElet-infó

A mese: az emberi szó mágiája

■ JEZSÓ ÁKOS

A mese találkozása a megízlelhetetlen, kézbe nem fogható gyönyörűséggel. Ha jól választjuk meg a mesét, akkor olyan ősi kincset adunk a gyermekünknek, amelyben benne van az emberi szó ki nem mondható, ám mégis beleértett mágiája.

Mit is mond a lexikon a népmeséről? „A népmese évszázadok során létrejött és alakult történet, aminek mondanivalója valami általános, örök érvényű igazság. A népmese úgy élt tovább, hogy generációról generációra, anyáról lányára, apáról fiúra szállt, míg végül valaki lejegyezte, majd nyomtatásban is megjelentette.”

Tudnunk kell, hogy az olvasást, vagyis a népmesék felidézését semmi más nem pótolja. Nem pótolja a tévé, és pláne nem pótolja a videón levetített film. Még az amúgy jó film sem. Miért is? Egyszerű a válasz: ha a szülő olvas a gyermeknek, akkor az a gyermek fantáziáját, szókinccsét, kreativitását is fejlesztő közös élmény. Más szóval: méltó „levezetés” a nap végén, méltó esti „végzés”.

A mese hőse nem lehet más, csak a „legkisebb” gyermek, hiszen aki a mesét hallgatja, az szintén a legkisebb a családban. Kiszolgáltatott a hatalmat gyakorló felnőtteknek, gyakran önkéntelenül, néha szándékosan is lebecsült és megalázott, olyan, mint Hamupipőke. A gyermek – azonosulva ezekkel a mesefigurákkal – a saját helyzetét, a saját sorsát éli át, és a mesehős diadalával megtapasztalja azt a felszabadító, nagyszerű élményt is, amelyet *Arisztotelész* óta katarzissnak nevezünk.

A gyerek mesehallgatás közben képeket lát; ezek az ő fantáziájából, az ő tudatalanjából származnak, így segíthetik hozzá a lelkében élő káosz rendezéséhez. Így találhatja meg a kapcsolatot a mese általános igazságai és az ő konkrét érzései között. A filmek kész, felkínált képei ezt a folyamatot megzavarják. A filmrendező nem tudhatja, hogy az adott gyer-

rek számára milyen például a sárkány, ő csak a saját sárkányát keltheti életre. A gyönyörű királylány mindenkinek másképpen szép, és igazán mély közünk csak a saját képeinkhez lehet.

Van aztán egy másik nagy különbség is. Ez pedig a mesékben szükségszerűen felbukkanó erőszak terén érhető tetten. Csakhogy amíg a televízióban fröcskölő művér a maga realitásban jelenik meg, addig a tündérmesékbe rejtett erőszakot a szülő meséli el gyermekének, mégpedig az ágy szélén üldögélve. Ilyenkor a gyermekben a nap folyamán óhatatlanul felgyülemelő félelmek és indulatok a mesebeli hős kalandjaihoz kapcsolódnak, és ezzel – a szülő biztosságát, nyugalmát, szeretetet árasztó közeliében – ezek az indulatok fel is oldódnak, mégpedig a szerencsés befejezés katarzisa során. Az előbbi tehát rombolja a gyermek lelkét, az utóbbi pedig építi.

A mese nemcsak a múlta emlékezik, hanem segít eligazodni a jelenben is. Mégpedig úgy, hogy a lehető legegyszerűbben tárja elének az emberi kapcsolatokat, a jót és a rosszat, más szóval azt, hogy a bűnt a büntetés, a helyes cselekedetet pedig a dicséret és a jutalom követi. A gyermeknek tehát abban segít a mese, a népmese, hogy magában tisztázza tudja ezeket a társas együttélés során olyan fontos fogalmakat. Mindez különösen egy olyan korban lényeges, amikor az értékek relativizálódnak.

Véleményem szerint mi egy értékében megroggyant világban élünk. Elvesztek vagy legalábbis meggyengültek azok a szilárd fogódzók, amelyek korábban, századokon keresztül

„kinőtünk” belőle. Az a szülő, aki nem mesél gyermekének – talán azért, mert gyermekkorában neki sem meséltek –, nem tud(hat)ja, hogy mennyi szellemi jótól fosztott meg, s milyen kincstől fosztja meg maga is gyermekét. S itt most már nem a mese didaktikus, az életben eligazító lehetőségeire gondolok, bár ez kétségtelenül rendkívül fontos, hiszen a mesében a jó mindig elnyeri jutalmát; s a jóban, az igazságosságban hinni, ez egy kisgyermek számára – maga a biztonság. A mesehallgató gyermek számára ugyanis a mese nem ott ér véget, ahol a mese-mondó, meseolvasó felnőttnél befejezi a történetet. Ő képzeletben újra meg újra átéli a mesét, gondolatban szövögeti a hallottakat, „alkalmazza”, a világra vetíti. A mese segít neki megértenie önmagát, és eligazítja egy olyan felfedező világban, ahol nap mint nap ismeretlen dolgok zúdulnak rá.

Mert hogy: milyen is a jó mese? A kérdés nem új keletű. Az amerikai meséken már *Arany János* is felhangozott, aki pedig a 19. században élt. Ezt írta: „Míg napjainkban akármely silányság utat lehet a sajtóba, vagy legalább írott betű segítségével fennmaradhat, mint örökös hiba (...) Bizom a gyerekek ösztönös ítélőképességében, abban, hogy visszautasítják, ami nem életre való. Különösen akkor, ha van alternatívájuk, ha az amerikai silányságok mellé asztalukra tesszük a magyar népmeséket.”

Nagyjából az óvodáskorra – két-három éves kortól a hat-hét éves korig – tehető életünknek az az időszak, amikor még együtt élünk a csodával. A varázslatban, a csodában ekortájt még nincsen semmi meglepő, a lehetetlen is lehetséges. A pszichológiában „mágikus világvilág” nevezik az ilyen korú gyermek vágyakban áramló gondolkodását és azt a rendíthetetlen hitét, hogy ezek a vágyak – egyszerűen azért, mert szeretné, hogy így legyen – azonnal, mintegy varázssütésre meg is valósulnak.

Amúgy a legjobb meséket nem a szülők vagy a meseírók találják ki, hanem maguk a gyerekek! A harmincas években a Szovjetunióban betiltották a tündérmeséket, mert úgy vélték, ilyesmivel csak a kapitalizmusban bűtítják a kicsiket, arról aztán már nem is beszélve, hogy egyébként sem felelnek meg a szocialista realizmus esztétikai követelményeinek. Azonban mindazok, akik komolyan odafigyeltek a gyerekekre, gyorsan észrevették, hogy az óvodásokat és a kisiskolásokat nem lehet megfosztani a tündérmeséktől; ha mi, felnőttek nem mesélünk nekik ilyet, akkor ők maguk találják ki – a klasszikus motívumokhoz nagyon hasonló elemekből – önmaguknak!

Ne riasszon el senkit a meséléstől, hogy nem tartja magát jó mesemondónak. A közös élmény öröme a lényeg. Nyugodt szívvel vegyük önkébe a gyermeket, vagy kuporodjunk melléje. Csak ne hagyjuk magára a videóval, tévével! Amíg mesélünk, tegyük félre gondjainkat, figyeljünk rá teljesen – kevés együtt-létünk legyen tartalmas. S egyszer majd, ha felnő, kérdezzünk rá ezekre a mesemondásokra: minden biztonnyal az lesz a válasz, hogy legjobb gyermekkorai élményei között őrzi őket.

KÖNYVAJÁNLÓ

Sz. Bérczi Margit: Búval teljes esztendeim

Tavalyi ünnepünkön *Sz. Bérczi Margit* szép ajándékot tett karácsonyfánk alá: *Petrőczy Kata Szidónia életregényét*, mely az első magyar evangélikus költő halálának háromszázadik évfordulójára jelent meg. A jó tollú lelkész-író művét a Luther Kiadó gondozta.

Aki olvassa, nem mindennapi gyöngyszemet tart kezében. Megvaló, nehéz volt letennem anélkül, hogy egy iltó helyemben végig ne olvassam. Az író imponáló biztossággal igazodik el a nehéz történelmi korban, és lírai szépséggel ábrázolja a mély hitű, nehéz sorsú, sokat szenvedett asszony életét.

A százötven éves török uralom után vagyunk, belső feszültségek, sőt felekezeti közötti harcok terhelik az országot. Ez a feszültség szembeállít egymással családokat, szülőket és gyermekeket. A költő házassága sem boldog az ingtag, sokszor hitlen férje mellett. Tragédiáját fokozza sok gyermekének elvesztése is.

A költő mégsem keseredik el próbatételei között, sőt imádságaiban, verseiben nyomon követhető hitének elmélyülése és Krisztusban való megbékélése. Három éneke énekeskönyvünkben is megtalálható. A könyvben érezhető az az együttérzés, amellyel az író nemcsak követi a költő sorsát, hanem azonosul is vele.

A kötetnek három lektora volt, közöttük *S. Sárdi Margit* irodalomtörténész, egyetemi docens, aki a könyvet be is mutatta meleg szavak-

kal. A borítón így ír: „Mint hogy én magam éppúgy, mint az író, gyermekként ismertem meg Petrőczy Kata Szidóniát, [...] mindennek örülök, ami a költő emlékét föntartja, ismertségét növeli. A regénynek is örültem. [...] Főleg a lírai vonulata igen szép.”

Id. Fabiny Tibor professzor, aki már nincs köztünk, és aki az író sokban segítette, ezt írja: „A szerző mély átéléssel írt munkáján érződik, hogy teljesen hatása alá került a költő személyének...” *Keveházi László* szerint pedig ezzel a könyvvel új egyházi műfaj született.

Kívánom, hogy a kötet sokaknak kezébe kerülve szép, új esztendőket meghatározó, örömet adó ajándék legyen.

■ KEVEHÁZINÉ CZÉGÉNYI KLÁRA

The Priests – világsiker a három éneklő pap bemutatkozó albuma

Karitatív célokra kívánja fordítani lemezéből származó bevételeit három észak-írországi római katolikus pap. A *The Priests* nevű trió lemeze tavaly novemberben jelent meg, s a három lelkész dalai máris rendkívül népszerűek szerete a világon.

Eugene O'Hagan, *Martin O'Hagan* és *David Delargy* egészen fiatalon kezdtek együtt énekelni, miközben papi hivatásukra készültek. Kezdetben nem is sejtették, hogy egyik felvételük eljut a Sony BMG kiadó londoni igazgatójához; ő azonnal egymillió font értékű lemezszerződést ajánlott nekik.

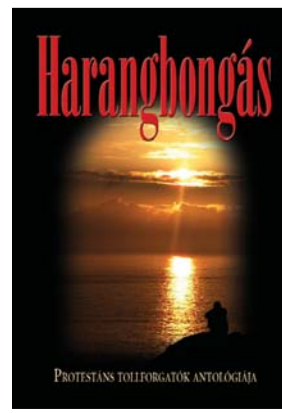
A lemez november 17-én került piacra, s rögtön a világ harminc országában jelent meg Európában, Amerikában és Ázsiában. A tizennégy szerzemény között jól ismert, spirituális ihletű, tradicionális dalok és klasszikus zenei átiratok hallhatók. Felkerült a korongra többek között *Schubert Ave Mariája*, az *Ó, szent éj* és *César Franck Panis Angelicus*.

A lemez producere az a *Mike Hedges*, aki dolgozott korábban a *U2* és a *Manic Street Preachers* nevű együttessel. Az albumot, amelyen a római Filharmonikus Akadémia kórusa is közreműködik, Írországból és a Vatikánból, a Szent Péter-székesegyház kápolnájában vették fel. A lemez elkészülését támogatta a Vatikán is.

Írországból listavezető és háromszoros platínamez lett az album, Svédországból platínamez és 4., Angliában 5. helyezést a listákon. De a legjobbak közé került Norvégiában, Spanyolországban és Finnországban is.

A három éneklő pap világszerte szenzáció, foglalkozott velük a *Time* magazin, és több nemzetközi tévécsatornán is feltűntek azóta. A papok egyébként mind a mai napig gyakorolják hivatásukat, miséket, esküvőket, temetéseket és kereszteleket tartanak szülővárosukban.

▶ MTI

Protestáns antológia

Az *Evangélikus Élet* több állandó szerzőjének írását is tartalmazó kötet Budapesten kiadónk Üllői úti könyvesboltjában, illetve a Deák téri Huszár Gál könyvesboltban is kapható, de előfizetőink – utánvétellel – közvetlenül szerkesztőségünkől is megrendelhetik (1085 Budapest, Üllői út 24.; telefon: 1/317-1108, 20/824-5519).

Szerkesztette: *Faggyas Sándor* és *T. Pintér Károly*
Budapest, 2008 (218 oldal). Ára 2500 forint.

EGYHÁZUNK FIATAL TEHETSÉGEI

Beszélgetés Békés Márton történésszel

▶ **Az Amerikai neokonzervativizmus – Egy kisiklott ellenforradalom** című, küllemében is igényes, vaskos kötet tiszteletpéldányával lepte meg szerkesztőségünket a Századvég Kiadó – közvetlenül lapzártánk előtt. Az időzítés sikeresen eldöntötte azt a szerkesztői dilemmát, hogy mikor közöljük az alábbi interjút, amelyet Gregeresen-Labossa György szombathelyi lelkész még az ős folyamán készített a már eddig is több kötetet jegyző ifjú evangélikus szerzővel, Békés Mártonnal.

– Túl azon, hogy gyermekkorában megkeresztelték, hogyan került kapcsolatba az evangélikus egyházzal, és milyen kötődései vannak a szombathelyi gyülekezetekhez?

– Az evangélikus egyházzal nagyapám révén kerültem szorosabb kapcsolatba. Anyai részről nagyon vigyáztak a család evangélikus gyökereire. Édesanyám és az ő két testvére az ötvenes-hatvanas években is járt templomba, ami gátja volt nagyapám és nagyanyám karrierjének. A családi hagyomány azonban nemcsak az egyházzal való kötődést vagy a kereszténységnek, az evangélikus felekezetbe ágyazott hitnek a szeretetét oltotta belém, hanem azt is, hogy ezzel szemben a világban milyen tendenciák vannak, és hogy ezek közül miket és miért kell elutasítani.

– Az anyai nagyapja Szabó István, akit én nagyon jól ismertem, a szeretetothonunk lakója volt, korábban presbiterként szolgált, és számvevőszéki bizottsági tag volt az országos evangélikus egyháznál. Tösgyökeres szombathelyi evangélikus családról van tehát szó...

– Valóban, anyai ágon többgyermekes hírhű evangélikus a családom. Nagyapámék és nagyanyámék mindenestül helyiek. Anyai őseim stabil polgári foglalkozással, sőt szombathelyi kosárfonó üzemmél, egy kisebb gyárral rendelkeztek, és a klasszikus protestáns etikának megfelelően működtették is mindaddig, amíg el nem vették tőlük az üzemet.

– Bár megkeresztelték, korábban az egyház-közösséggel nem volt igazán kapcsolata, gyermekként nem konfirmált. Most azonban a gyülekezet oszlopos tagja. Mi adta ehhez az indítást?

– Úgy kezdődött, hogy a nagyapám – amint Ön említette is az előbb – a szombathelyi evangélikus szeretetothon lakója volt, és édesanyámmal együtt vagy egyedül gyakran meglátogattam őt. Egyszer azt mondta, hogy menjünk el istentiszteletre. Akkor én már régebb óta olvastam keresztény, elsősorban katolikus magyar szerzőket. Kézenfekvőnek tűnt, hogy mivel a kereszténység mint életvezetési elv tetszik, a felekezetem és a családi hagyomány pedig evangélikus irányba terel, szorosabb kapcsolatot kell kialakítanom a szombathelyi gyülekezettel. Ezért elmentem vele egy vasárnap templomba, és nagyon megtetszett, nem tagadva el ebben a lelkész szerepét sem...

– Azonkívül, hogy rendszeresen látogatja az istentiszteleteket, kiveszi a részét a gyülekezeti munkából is...

– Több nyár óta, amikor lehetőség adódik rá, a gyülekezeti levéltár rendezésében veszek részt, s igyekszem a könyvtárat is gondozni. A legnagyobb feladatom, hogy a gyülekezeti újságot – *Nyitott Ajtók* a címe – szerkesztem, immár egy éve. Szeretek lektori szolgálatot végezni is, igét olvasni az istentiszteleten.

– Mi fordította a történelem felé, és mikorra alakult ki az ez irányú érdeklődése? Köthető esetleg valamilyen konkrét eseményhez?

– A komolyabb tantárgyak közül igen korán kizárásos alapon csak a történelem maradt, amely igazán érdekelt, méghozzá az általános iskola közepétől fogva, amikor a gyerekeknek kialakul valamiféle érdeklődési körük.

– Végül is az ELTE Bölcsészettudományi Karára került történelem szakra. Úgy tudom, már ott szerkesztett egy kiadványt.

– Egy két-három évig működő szellemi körrel van szó, amely nemcsak közös beszélgetések kerete volt, hanem megjelenített egy lapot is, amit én főszerkesztettem; a címe –

Konzervatív Hazafi – is jelzi, hogy milyen irányultsággal bírt. Tartalmát tekintve hagyományörző, metafizikai alapon álló, keresztény bölcséleti háttérrel rendelkező lap volt, amely gyakorlati vagy konkrét politikai kérdésekkel is foglalkozott. Ez utóbbi esetben inkább az elődök számbavételét, saját gondolkodásunk dokumentálását végeztük el. E kör bázisán két konferencia is szerveződött az egyetemen, s mindkettő anyaga kötetben is megjelent.

– Történészként mi áll az érdeklődése fókuszában? A szellemi elődök közül kik azok, akik meghatározzák a gondolkodását, illetve a tanárai közül kiket tekint mentorainak?

– Egy fiatalnak mindig sokkal könnyebb a közepén kezdeni a dolgokat, mondjuk először a politikával foglalkozni és csak utána jutni el a filozófiáig, ennek valami mélyebb megalapozásáig. Nekem az a szerencsém, hogy olyan az érdeklődési köröm, hogy amivel foglalkozom, az filozófia is, és egyszersmind világos politikai konzekvenciái is vannak. Ez pedig a konzervativizmus. Elsősorban tudományos – főleg eszmetörténeti, politológiai, politikai elméleti – szinten kutatom a kérdést, de nem titkolom, hogy magam is konzervatív vagyok, tehát ez a dolog önreflexív is.

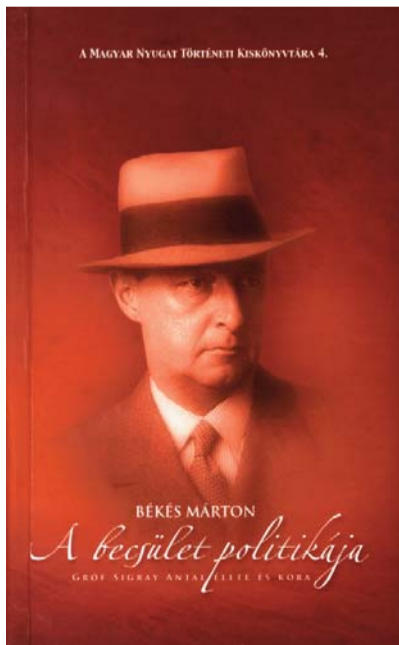
A gondolkodási minták tekintetében egyszerre tartom magamat Németh László politikai elméletéhez és az általa nem igazán szeretett legitimisták politikájához. Ugyanakkor számtalan olyan alkotó van, akik nemcsak orientálják a gondolkodásomat, hanem velük mélyebben is foglalkozom, egészen vissza a reformkorig – például Széchenyi.

S hogy ki az, aki különösen segített és segít most is gondolkodni? Doktori témavezetőm a magyar protestáns közeletről is ismert *Tökécski László*. Az ő állandó bírálatának a súlya alatt – ha éppen nem roppantam össze – tanultam meg sok mindent, az ő orientáló és kritikus segítő, mindig továbbindító véleményei nagyon hasznosnak bizonyultak számomra.

– Említette a legitimista politikát, amely a magyar történelem egy kevésbé feltárt szegmense. Első, rendkívül fiatalon elkészített könyve is – e tény önmagában említésre méltó – ezzel foglalkozik, hiszen gróf Sigrayról íródott. Miképpen talált rá?

– A legitimizmus vizsgálata a hazai protestantizmus tükrében nem tűnik ugyan túlságosan élvezhető kutatásnak, ám az igazán fontos az, hogy a magyar legitimisták a két világháború közötti politikai életben milyen szerepet játszottak. Úgy vélem, hogy ezt pozitív módon lehet gondolni.

Különösen gróf Sigray Antal politikájára igaz ez. Első könyvem az ő életrajzával és különösen politikai munkásságával foglalkozik, de ezentúl azzal is, hogy mi az az érték, örökség, hagyomány, amit érdemes lenne átvenni tőle.

Ez pedig nem megközelíthetetlen dolog, hanem éppen az, ami a könyv címe is: *A becsület politikája*. Olyan krízissituációkban, mint amilyenek Magyarországon a húszas, harmincas, negyvenes évek voltak, fel lehetett vállalni egy olyan politikai utat, amely egyrészt a kereszténység tanításából származott, másrészt

ről mély erkölcsi elköteleződéssel a társadalomnak nem a forradalmi, hanem szerves átalakítása felé indult el. Ez lehet Sigray mai üzenete. De az is, hogy a magyar királyság ezeréves hagyományait nem szabad elfelejteni.

– Nem sokkal a Sigray-kötet megjelenése után került elő egy nagyon érdekes téma, amely már

Békés Márton

1983-ban született Szombathelyen. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán történelem szakon 2006-ban, Társadalomtudományi Karán politológia szakon tavaly szerzett diplomát. Jelenleg az egyetem történettudományi doktori iskolájának PhD-ösztöndíjas hallgatója, a *Vasi Szemle* című folyóirat szerkesztője.

az evangélikus egyházzal is szorosan kötődik. Ez pedig Gyurátz Ferenc püspök egy irata, amely szinte a feledés homályába merült, mígnem aztán az Ön gondozásában megjelent Vas megyében, a Magyar Nyugat Könyvkiadónál, szintén 2007-ben. Ennek már a magyar evangélikus egyház szakfolyóiratában is visszhangja volt: a *Lelkipásztorban véleménycsere alakult ki a könyvvel kapcsolatban. Egy fiatal történész, aki csak az utóbbi időben aktív tagja az evangélikus egyháznak, hogyan akad rá egy ilyen műre, és hogy sikerült feldolgoznia? Fontos kérdés az is, hogy mit adhat a mának a szabadkőműveségről a 19. század végén író püspök véleménye.*

– Távrolról kellene indítani a dolgot, onnan, hogy a *Vasi Szemle* főszerkesztőjének, a Magyar Nyugat Könyvkiadó vezetőjének sikerült megszereznie a szöveget az evangélikus könyvtártól.

A kis füzet érdekessége egyedülállóságában keresendő. Az antimaszonikus irodalmat Németországban az evangélikusok részéről gyakorolták inkább, Magyarországon viszont fordított volt a helyzet, itt ugyanis a szabadkőművesség kritizálása katolikus körökből indult el az 1860-as évek végén. 1920-ig nem létezett protestáns részről megfogalmazott rendszeres szabadkőművesség-kritika, sőt nagyobb írás-

beli mű sem született kritikai oldalról. Tehát ha utánaszámolunk, akkor több mint fél évszázadig nem volt sem evangélikus, sem református magyar nyelvű antimaszonikus irodalom.

Gyurátz püspök – még mint lelkész – 1886-ban írta és Pápan jelentette meg *A szabadkőművességről* című dolgozatát. Az iratot jóformán senki sem ismerte, például még az ő életében róla megjelent Révai-lexikonbeli szócikk is azt írja, hogy ez a munkája teljesen ismeretlen, sőt a püspök biográfusa, korábbi titkára, *Payr Sándor* is azt írja, hogy ő sem tudott egyet sem beszerezni belőle a harmincas években, csak az akkor már elhunyt püspök rokonaitól kapott kölcsön egy szakadozott példányt.

2007 nyarárt rászántam arra, hogy megismerjem a püspök életét, megismerjem a gondolkodását, tevékenységét, és magával a szöveggel is sokat kellett foglalkoznom. Ennek az eredménye egy majdnem szövegkritikai kiadás elkészülte volt. Nagy kihívást jelentett, hogy Gyurátz a maga korában – egyébként az akkori tudományos színvonalat messze meghaladó módon – állítva össze dolgozatát a mostani elvárásokhoz képest elégtelenül végezte el a lábjegyzetelést, így az általa felhasználta, mára már százharminc éves irodalmának is utána kellett mennem. A százoldalas kis könyv a szöveg közlésén túl rövid méltatást tartalmaz a püspök életútjáról, a szövegnek a kor politikai kontextusába való behelyezésétől együtt, zárásként pedig egy, a szabadkőművesség magyar irodalmából összeállított, válogatott bibliográfiát közöl, majdnem kétszázhusz tétellel.

A kérdés második felére röviden válaszolva a munka mai értéke az, hogy Gyurátz, a kor antimaszonikus irodalmának szélsőségeitől és sallangjaitól tartózkodva, mégis nagyon öntudatos, nagyon világos, keresztény alapon álló kritikát irányít a páholyok felé, azért, mert a titkolózásukat sem erkölcsösnek, sem megokoltan nem tartotta. Kritikája először is teológiai gyökerű, és utána következik ennek morál-filozófiai és politikai átfogalmazása. Gyurátz műve felvállalja az egyház megvédelmezését a szabadkőművességtől, s teszi ezt úriemberként, aki mentes minden csúsztatástól, gáncstól, de ugyanakkor oldalról oldalra világosan kiderül, hogy a szabadkőművességgel kapcsolatban valójában miről is van szó szerinte.

– Az evangélikus egyház és az Ön történelmi munkája tehát kapcsolatba került egymással az egyháztörténeten és közelebbről Gyurátz személynél keresztül. Mint fiatal evangélikus történész mit gondol, milyen kérdésekre, művekre – egyháztörténetiekre vagy éppen kultúrtörténetiekre – lenne fontos ráirányítani a nagyközönség figyelmét?

– Elsősorban azokat az írásokat lehetne megnézni – s úgy vélem, kellene is –, amelyek azzal kapcsolatban születtek, hogy Magyarországon az evangélikusság milyen kulturális és művelődési eszményt, akár karaktert hordoz.

Köztudott, hogy már több mint egy évtizede megjelent a református testvérek *Önisméreti olvasókönyve*. Ez egy elég vastag, háromnegyszáz oldalas válogatás a 20. század első felében működő, jeles és országosan is ismert alkotók esszéiből, teológiai és egyháztörténeti tanulmányaiból, amelyek mind azt bizonyítják meggyőzően az olvasónak, hogy a református szellemi élet nagyon meghatározó a magyar történelemben. S ez tagadhatatlanul így is van. Erre akár visszhangozva lehetne egy evangélikus szöveggyűjteményt is szerkeszteni, ami arra világítana rá, hogy a magyar szellemi életben az evangélikus szerzők – saját evangélikusságukat és az ezzel járó minden teológiai és kulturális örökségüket is nyíltan megvallva – milyen nagy és jelentős szerepet játszottak.

– Jelenleg PhD-hallgató is. Mi lesz a doktori disszertációjának a témája?

– A 20. század első felének magyar válságélményével, válságtudatával, szakszóval krizológiai álláspontjával foglalkozom, kitekintéssel az európai válságfilozófiákra is. Disszertációm nem gazdasági vagy politikai krízisekkel foglalkozik majd, hanem az emberi lét válságával, amely viszont a megváltás tényével megoldódott.

Eléggé álmosan támasztom a terminál falát, hiszen hajnali háromkor keltem. *Matyival* és *Mikivel* találgatjuk a ránk váró ismeretlent. Mindhárman izgatottak vagyunk, kissé elszoruló torokkal szállók be a repülőgépre. Elszakadunk a ferihegyi betontól, az ablakon kikémlelve látom elmosódni Budapest körvonalait. Három hónapig viszlát, Magyarország!

Délután kettő. Chicago, O'Hare nemzetközi repülőtér. *Jon Skogen* és *Mark Burkhardt* vár minket, az ELCA International Camp Counselor Program 2008 nemzetközi résztvevőit. A sárga iskolabusz ablaka zörög a szállóig tartó úton, ehhez a Csehországból érkezett *Milan* csak annyit tesz hozzá, hogy úgy szól, mint egy Ikarus.

Az Amerikai Evangélikus Egyház (Evangelical Lutheran Church in America, ELCA) évente megrendezett projektjében harminc-negyven evangélikus fiatal vesz részt Latin-Amerikából, Kelet-Európából, Afrikából, Óceániából és Ázsiából. Idén is, mint mindig, az afrikaiak vannak abszolút többségben. A program célja, hogy az USA-beli evangélikus gyerektáborokba külföldi gyermekfelügyelőket, úgynevezett *camp counselorokat* hozzanak, és az amerikai gyermekek számára betekintést nyújtsanak egy-egy másik földrész, ország kultúrájába.

Első chicagói napunkon *Sunnitha Mortha*, az egyház nemzetközi kapcsolatokért felelős vezetője tart előadást számunkra az Államokról, az evangélikusok etnikai megoszlásáról (hogyan lett ő egy kilencvennyolc százalékos fehér és európai eredetű egyház tisztviselője indiaiként?).

Az ebédnél *Ivan*, legújabb kolumbiai cimborám megjegyzi, lehetnek délbrázil, ott sok az ilyen skandináv típus. (Augusztus végén, amikor újra találkoztunk, megállapította: szerinte már teljesen amerikanizálódtam – ezt annyira nem vettem jó néven.)

Délután csoportokba osztottak minket, az országainkról kellett előadást tartanunk. Malawiról, Tanzániáról és a Dél-afrikai Köztársaságról hallottam bővebben. A magyar zászló tetszett mindenkinek, és persze nem hagytam ki a gulyástól az atombombán keresztül a Rubik-kockáig tartó eszmefuttatást sem. Este csocsó, Magyarország végigverte a világot Madagaszkártól Thaiföldre. Ezután közös éneklés, az afrikai delegáció hozza a formát, csodálatos, ahogy átéli a zenét és az éneket. Elképzeli az ember magát az akáciafák alá.

Háromnapos chicagói vakációnk gyorsan eltelik, azon kapom magam, hogy fent ülök a Newarkba tartó belföldi járaton. A repülőtéren már vár rám *Bruce*, az igazi vidéki amerikai imázsát meg nem hazudtolva lompos kisbuszával, melyben rendeltetészerűen a megfelelő pontokon rendszertelenül szétszórt chipses-

zacskók és literes műanyag poharak váltogatják egymást.

Két és fél óra után érkezünk meg a New York állambeli Highland Lake-be, a munkahelyemre, ahol a következő majdnem három hónapot tölteni fogom. Nyugalmas kisváros néhány száz fővel egy tó partján. A táborba vezető földúton a kisbusszal döcögve *Bruce* mesél a medvékről és a csörgőkigyókról. Az egész olyan, mint Révfülöp, csak éppen hétszázhetven hektár fenyőerdőben terül el, és egy két kilométer hosszú tó szolgálja a vízi örömeik szerelmeseit. Konkrétan óriási. Az egyház második legnagyobb tábora.

Lisa, az egyik igazgató körbemutogatta a tábort. Tulajdonképpen mindent fogok csinálni. Mivel május vége van, és az üdültetési szezon csak június második hetében kezdődik, nagyjából füvet nyírunk, karbantartunk, sütünk, főzünk, takarítunk *Johnnal*, a félig Puerto Ricó-i, félig német szakáccsal, akit majdnem felvettek a haditengerészethez főszakácsnak egy anyahajóra, de tíz kilóval nehezebb volt a kelleténél. Így most nekem morog, hogy mindent vele csináltatnak.

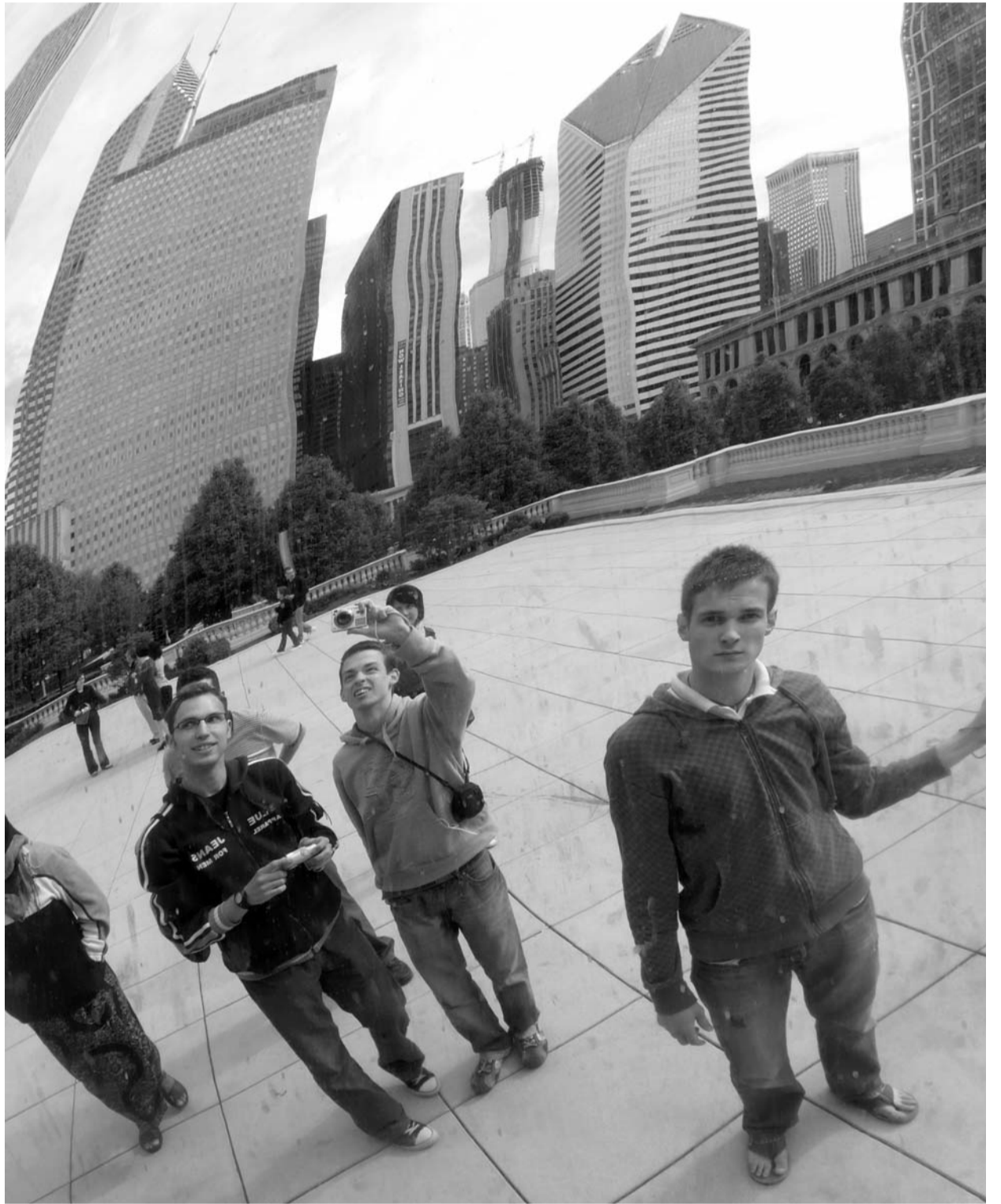
Május 29-ét írunk, reggel tíz óra van. *Johnnal* átjöttünk Monticellóba a tb-kártyám miatt, a hivatalban előttem a papír, kérdés az etnikai hovatartozás. Afroamerikai? Fehér? Spanyol ajkú? Ázsiai, illetve óceániai? Belsőszűlött amerikai? A másodikat megkockáztatom.

Mint később a virginiai *Randy* elmondja, a nem fehérek nem tesznek különbséget a fehérek között, a szemükben nem magyar, francia, esetleg német vagy – egyszerűen fehér. Persze, ez visszafelé is megvan, például az amerikai közbeszéd egyértelműen mexikóinak titulál minden hispanót, nem tesz különbséget a dominikaiak, Costa Rica-iak, mexikóiak, hondurasiak között. A feketék és a fehérek egyenrangúak, ez azonban nem mondható el a „mexikóiakról”. A politikai korrektség hazájában csak úgy röpködnek a velük kapcsolatos poénok, körbejárnak a spanyol akcentuson mulató e-mailek. Azért egy kis felszín alatti antiszemitizmus is megtalálható, viszont a feketékkel szemben egyetlen negatív megnyilvánulást sem tapasztaltam.

Egyik munkatársam, *Leah* története említésre méltó. Texasban született, és egy wisconsini norvég lelkészcsalád fogadta örökbe. A középiskolában fekete osztálytársai kiközösítették fehér családjá miatt. Számomra azért megdőlt az európai közgondolkodásban meglévő „rasszista dél versus toleráns észak” elmélete, hallottam a konföderációs zászlóval díszített autójukkal furikázó négerokról és hajmeresztő történeteket a Mid-westről, a Közép-Nyugatról.

Valami

Egy magyar evangélikus fiatal kalandjai az Egyesült Államokban

A magyar küldöttség a Cloud Gate-nél Chicagóban

A táborban tizenhárman dolgozunk a gyerekekkel, akik egy-két hetes turnusokban váltják egymást június elejétől. Kéthetes kiképzésünk után, melyben volt az elsősegélyvizsgától kezdve a vadvízi evezésen át minden, megjött az első csoport, nagyjából fekete srácok Queensből.

Általában hat-hét fővel lakik egy counselor az erdő mélyén faházakban, a zuhanyzótól tíz, a pottyantós vécétől öt percre. Ilyenkor a felügyelő a gyerekek apja és anyja egy személyben. Minden az ő felelőssége. Egész végig ő felel értük. Éneket tanítunk nekik, bibliáorát tartunk, csak velünk mehetnek fürdeni, dolgukat végezni, és még számtalan más teendőnk van. Huszonnégy óras a munkanap.

Egyik délután kosaraztam a fiúkkal. Majdnem én voltam a legjobb, ők csak azóta játszanak, mióta jární tudnak. A lelkészük, *Pastor Mac* értélve, hogy volt bátorságunk kiállni a konfirmációs ellen, adott *Randynek* és nekem egy kosaras-

nadrágot és -pólót, az ő méretében, ami XXL. *Pastor Mac* Queensben indított egy programot az utcagyerekeknek, akik a kosarazás mellett bibliáorán is részt vesznek.

Heti egy szabadnapunk van, ilyenkor általában a midtown plázába megyünk vonattal, felveszünk egy tiszta nadrágot, tiszta pólót, és élvezzük azt az állapotot, amikor – *Iain*, a skót munkatársam szavaival élve – „nem árasztasz izzadság- vagy/és füstszagot”.

Június 19-én az istentisztelet után, amelyet a táborban a „fenyőkápolnában” tartanak, *Gowri*, *Kate*, *Chrissy*, *Brenda* és én vígan robogunk New York felé. Végre civilizáció! A kiképzésünk alatt is jártunk már egyszer Manhattanben, gyakoroltuk a metróval való közlekedést, és tanultunk a városban működő napközis táborokról. Most két hétig Brooklynban fogunk dolgozni.

New York egyszerűen lenyűgöző.

A brooklyni járdán grillező dominikaiaktól a manhattani pénzügyi negyedben futkosó öltönyös üzletemberekre és a kínai negyed árusain át a bronxi utcákon bandázó négerkéig itt mindenféle embertípus megtalálható. A neighbourhood – szomszédság –, ahol laktunk, kínai, hispano és ortodox zsidó környék. A brooklyniak kedvenc kikapcsolódó helyén, Coney Islanden minden kiírás négy nyelvével: angol, kínai, spanyol és orosz.

A gyülekezetet, ahol dolgoztunk, norvég bevándorlók alapították a 19. században. A csoportomban tíz gyerek volt nyolc- és tízéves kor között. Még sosem hallottam palesztin evangélikusokról, nálam pedig voltak hárman is: *Andrew*, *Matthew* és *Naim*. Egyébként az asszimiláció nagyon gyorsan zajlik le a közel-keletieknél, a srácok második generációs bevándorlók, arabul már alig tudnak, ottthon is inkább angolul beszélnek a szüleikkel.

Felkészülésünk alatt Chicagóban

Amerika

LABOSSA LAJOS KÉPES VISSZATEKINTÉSE

Napjaink gyorsan teltek, talán a legjobb amerikai emlékem ez a brooklyni két hét. A lelkészéknél reggeliztünk mindennap, a feleség, Nancy M&M's-es palacsintái vitték a prímet. A gyerekekkel öröm dolgozni, reggel kilenckor kezdünk a reggeli áhítattal, majd bibliaórát tartok nekik, aztán kézműves-foglalko-

mindig megkérdezték, éhes (*hungry*) vagyok-e. Általában Ázsiába vagy Afrikába, esetleg Kanadába (!) helyezték el országunkat, de ezzel nincs semmi probléma, hiszen egy tízéves magyar sem hallott még Connecticutról.

A „nevetünk a buta amerikaiakon, mert nem tudják, hol van Magyaror-

Manhattanben a 82. utcában volt régebben a magyar negyed, manapság azonban csak néhány öregotthont találunk itt, a fiatalabb generációk kiköltöztek az elővárosokba. Jártam a magyar cukrászdában is, amelyet egy görög család üzemeltet, de három magyar alkalmazottjuk van, és a vendégek közül is beszéltem magyarokkal.

Meglepetés volt számomra, amikor megtudtam, hogy a táborunkhoz közeli Barryville német éttermét egy erdélyi magyar házaspár üzemelteti, itt ismerkedtem meg *Ferivel*, aki mentolos Marlboróját szívva mesélte nekem élettörténetét az augusztusi éjszakában.

A táborozók közül többeknek is voltak magyar ősök. Az olimpiai

A szerző és Leah

társaság és Hollandia –, és a „nyitóceremonián” mindenki elénekelte a himnuszát, az egyik kislány, akit *Julia Molnarnak* hívtak, odajött, és azt mondta: „Azt a magyar dalt veled énekeltem ám, itt belül a szívemben.”

A zászló végig a „barakkunkon” lengett, a dél-afrikai *Chris* azt javasolta, hogy reggelenként az alatt masírozzunk a táborozókkal. Ebbe azért nem mentem bele.

Brooklynból visszatérve Iannel együtt felügveltünk hat srácot két héttig. Voltunk velük raftingolni, sátoroztunk velük két napig a tó túloldalán, többnyire szakadó esőben. Minden este külön program volt az úgynevezett *bearbag* felfüggesztése a

el. Szokás szerint erre koromsötétben került sor, hiszen nappal lusták voltunk megszínálni...

A fiúk minden percét élvezték ennek a vadonbeli életnek, hiszen a nagyvárosból ilyenkor kerülnek csak ki a természetbe. Ahogy *Steve Lee*, az igazgató mondta: „Találj egy sziklát, és ezek a srácok egész nap ellesznek vele.”

Medvét kétszer is láttunk, csörgőkígyót szerencsére egyszer sem.

Brooklyni csoportom egy része

zásra mennek, ezután egy gyermekpszichológussal vannak, majd megint az irányításom alatt játszanak a tornateremben. Délután a három csoportnak közös programja van, mindennap más-más. „Vizes napot” kétszer is tartanunk kell, akkora közönségsiker. Négykor áhítat, egy-két új ének megtanítása, majd értük jönnek a szülők.

Vacsorára mindig más család hívott meg minket, vagy pénzt adtak, hogy menjünk el valahova. Jártunk koreai étteremben *Pastor Shinnel*, voltunk palesztin lelkészcsaládnál, etünk libanoni kifőzdében. A gyerekek körében állandó humorforrás volt Magyarország angol neve (*Hungary*),

szág” helyzet sem volt – a közhiedelemmel ellentétben – annyira jellemző. Meglepően sokan tudták, merre vagyunk, igaz, hogy a velünk kapcsolatos ismeretanyag a pirospaprikagoulash-csikós aranyháromszögében ki is merült, de ez a Magyar Turizmus Zrt. hibája. Persze előfordult olyan kérdés, hogy van-e nálunk vezeték víz, vagy hogy eszünk-e lóhúst (erre egyébként azt feleltem, hogy igen, de csak nyersen és jó véresen), voltak késhegyig menő gasztronómiai vitáim a munkatársaimmal a zsíros kenyér élvezeti értékéről, valamint arról, hogy a táborútnál pillucukrot süssünk-e csokoládéval vagy pedig szalonnátt.

A Manhattan híd

játékok alatt, amikor a counselorok országai szerint hat csapatot állítottunk fel – Új-Zéland, Skócia, USA, Magyarország, Dél-afrikai Köz-

fákra. Ezek fekete táskák, amelyekbe az élelmiszert tettük, és éjszakára körülbelül két-három méter magasra kötöttük fel, hogy a medvék ne érjék

konyha, egy jó karéj fehér kenyérért már a fél karomat adtam volna.

Augusztus 16-án este az egész „staff” – a személyzet – New Yorkba ment. Vacsorával búcsúztattuk egymást és a nyári munkás napokat. Másnap repültem Chicagóba, ahol négy napos városnézés következett.

Kis túlzással újra bele kellett rázódnunk a magyarba Mikivel és Matyival. Előbbi Kaliforniában dolgozott, míg Matyi a dél-dakotai préryn teljesített szolgálatot. A négy nap alatt részt vettünk egy istentiszteleten is, ahol külön köszöntötték a program résztvevőit. Meglátogattuk az Amerikai Evangélikus Egyház és a Lutheránus Világszövetség székházát, mindenki lefényképezte magát *Mark Hansonnak*, az LVSZ elnökének székében, felmentünk a Sears Towerbe, az USA legmagasabb épületébe, jártunk a Field Múzeumban, meglátogattuk *Michael Jordan* szobrát.

Augusztus 21-én, tizenkét óras út után elcsigázottan landoltunk Ferihegyen – örök élménnyel gazdagodva.

Az út szervezéséért köszönet a Magyarországi Evangélikus Egyház Ökumenikus és Külügyi Osztályának.

Az ELCA International Camp Counselor Program 2008 résztvevői

NAPPOS OLDAL

A Biblia első lapján olvashatjuk, Isten hogyan teremtette meg a világot. Rakjátok a képeket helyes sorrendbe!

Megoldás:

HUMORZSÁK

A lelkész kikérdezi a hittanórán tanulókat.

- Milyen bünt követett el Ádám?
- Evett a tiltott fa gyümölcséből.
- És milyen büntetést szabott ki rá ezért az Úr?
- Feleségül kellett vennie Évát.

IMASÁROK

Köszönjük a világosságot és a sötétséget, a kék eget és a felhőket. Adtál nekünk tengert és szárazföldet, rajta virágokat és gyümölcsöket. Köszönjük a napot, a holdat és a csillagokat, amelyek szép fényt árasztanak. A vizekben a halakat és az égen a madarakat. A szárazföldön a sokféle állatot – oroszlánt, nyulat, egeret –, és köszönjük, hogy megteremtettél minket, embereket. A hetedik nap megpihentél, nem dolgoztál – mi is ezt tesszük templomodnál. Ámen.

Bibliai kvíz

Az alábbi kedvcsináló feladat a Luther Kiadó gondozásában 2007 decemberében megjelent *Bohócos társasjáték*ből való, amelyhez egy játékmező is tartozik.

A bohóctól jobbra olvasható meghatározások alapján egy bibliai személyt kell kitalálnotok. Mit gondoltok, ki lehet az?

(*Bohócos társasjáték. Szerkesztette Boda Zsuzsa, Luther Kiadó, 2007. Ára 1060 forint.*)

6 pont: A testvérem földművelő volt és hirtelen haragú.

5 pont: Juhpásztor voltam.

4 pont: Szeretett engem az Úr.

3 pont: Én voltam a fiatalabbik.

2 pont: A bátyám azt kérdezte: „Talán őrzője vagyok én a testvéremnek?”

1 pont: Mindketten áldozatot mutattunk be.

(10q7)

Kedves Gyerekek!

▶ Albert és Pongrác lovagnak ismét a Tudás erdejében levő várnál van dolga: hét fordulóból álló lovagi tornán vesznek részt. Oldjátok meg ti is a nagyheti eseménysorozathoz kötődő feladatokat, és a megfejtéseket egyben, összegyűjtve küldjétek el a szerkesztőség címére (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár. A végén ajándékot kaptok.

GYERMEKVÁR

1.

– Kedves Albert barátom, őszintén örülök, hogy megint itt vagyunk ennél a várnál!

– Egyetérték veled, Pongrác lovag. Emlékszel, hogyan kellett sok akadályt leküzdvé megtalálnunk, majd később a hétféjú sárkány karmaitól megszabadítanunk a várat?

– Igen... Jó ötlet volt Szakáll királytól, hogy ide szervezte ezt a lovagi

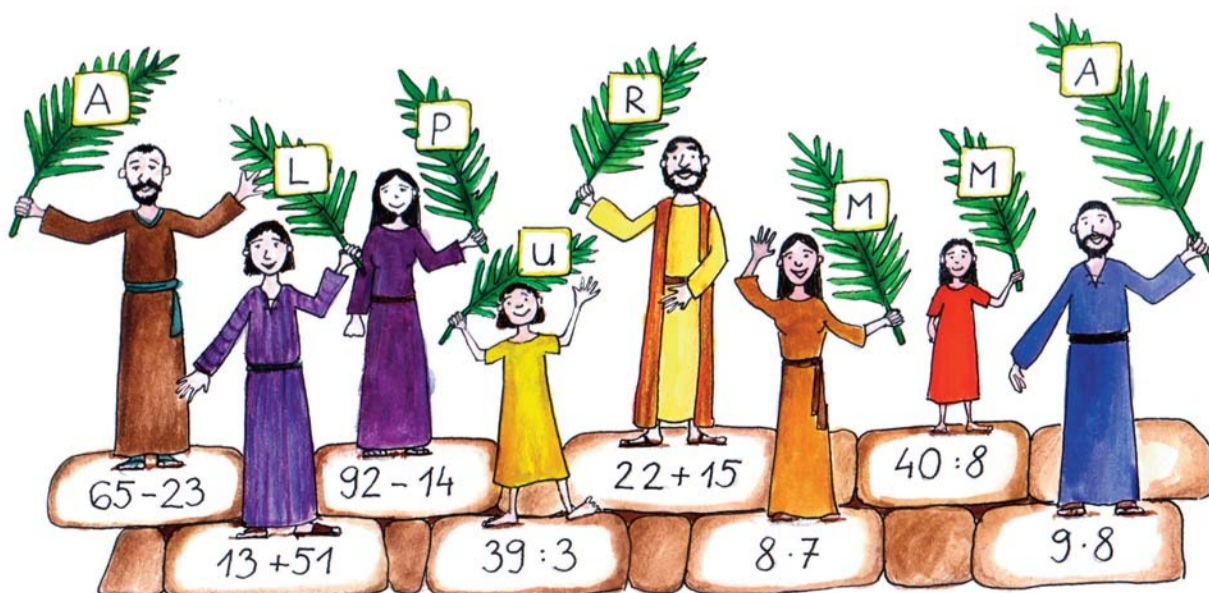
tornát. Így legalább a többiek is megismerhetik.

– Az is jó, hogy a lovagoknak párban kell a nagyheti történetekhez kötődő feladatokat megoldaniuk. Majd kiderül, hogy a szomszédos királyságok vitézei közül kik lesznek a bajnokok, kik nyerik meg ezt az agytornát. Én nem féltém magunkat!

– Olvasd csak, mi a feladat!

– Jézus számárháton egy héttel a zsidó húsvét előtt vonult be Jeruzsá-

lembe. Az emberek leterítették felsőruhájukat a földre, és pálmaágakkal a kezükben kiáltották: „Hozsánna a Dávid Fiának! Áldott, aki jön az Úr nevében!” Ha helyesen elvégezzük az utcaköveken levő számolási feladatokat, és az így kapott számokat csökkenő sorrendbe tesszük, akkor a hozzájuk tartozó betűket összeolvasva megkapjuk virágvasárnap latin elnevezését.

„Van mihez igazodni”

EBBE-estek az Üllői úton

Folytatódik az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) „Serkenj fel, aki aluszol!” – A magyar evangélikus ébredés kiemelkedő egyéniségei a 20. században témacímű tavalyi összefoglaló megkezdett, nagy sikerű programsorozata. Mint ismeretes, a 2002. január 8-án alakult EBBE célja az anyaszentegyház ébredésének és építésének munkálása „azzal a meggyőződéssel, hogy az egyháznak és a hívőknek állandó reformációra van szüksége”. Az egyesület majdnem hetven évvel a Baráti Mozgalom megalakulása után és annak példájára jött létre. (A mozgalom Túróczy Zoltán, Gáncs Aladár és mások vezetésével az 1930-as években bontakozott ki.)

A 2008–2009. évi programsorozat célja olyan neves és méltán elismert evangélikus lelkészek bemutatása, akik a 20. század folyamán munkálkodtak, és egyházunk életének egyik legnehezebb időszakában hirdették Isten igéjét.

A tavaszi félév első előadásán, január 8-án Túróczy Zoltán egykori püspök életéről és munkásságáról tartott beszámolót dr. Fabiny Tibor, az EBBE elnöke. Az Üllői úti Országos Iroda földszinti termében tartott alkalom elején Túróczy egyik prédikációját hallgathatták meg felvételről az egybegyűltek. Közös imádkozás után Szeverényi János köszöntötte a megjelenteket. Az EBBE lelkes elnöke elmondta, hogy örömteli, de nehéz feladat volt összeállítani a – Kiss János személyében egy nem lelkészi, laikus ígértet is bemutató – tavaszi sorozatot, hiszen nagyon sok kiemelkedő alakja van az elmúlt évszázadnak.

Az elhangzott előadások anyagait az egyesület a későbbiek folyamán szeretné füzetben megjelentetni.

Dr. Fabiny Tibor előadásának első felében Túróczy Zoltán életútjával ismertette meg az érdeklődőket, majd ígértetéseinek jelentőségéről hallhattak, végezetül pedig az egyháztörténelmünkben egyedüli módon háromszor is püspöki tisztségbe került egyházvezető három püspöki székfoglalóját elemezte az előadó. Az együttlét végén a résztvevőknek is lehetőségük nyílt megosztani a többiekkel a néhai püspökhöz kapcsolódó élményeiket.

A rendezvényen részt vett Terei Gábor, Túróczy Zoltán unokája, aki egyben a Túróczy-hagyaték Alapítvány titkára is. Az est záróakkordjaként mindenkit arra kérte, hogy Túróczyval kapcsolatos emlékeiket, személyes élményeiket írják le és juttassák el az alapítvány címére (1015 Budapest, Batthyány u. 59.).

„Ezekben az elrugaszkodott időkben figyelniük kell – a mi egyházunknak is, és a magyarországi kereszténységnek is – a fundamentumra, az alapra. Van mihez igazodni, van alap, van sarokkő, van biztos pont, és ők erre a biztos pontra mutattak” – állapította meg Szeverényi János a programsorozatban szereplő személyiségekről.

■ JENEI ORSOLYA

Az EBBE tavaszi előadás-sorozatának programja megtekinthető a www.keresztenymagyarorszag.hu honlap eseménynaplójában.

Munkatársi évkezdés

A közegyházi munkaterületen dolgozók hagyományos évkezdő együttlétére január első szerdáján került sor egyházunk Üllői úti központjában. A székház kápolnájában tartott alkalmon az Országos Iroda, a zsinati iroda, a püspöki hivatalok, a gyűjtemények és a Luther Kiadó munkatársai elsőként Ittész János elnök-püspök igei útravalójára figyeltek.

az evangélikusoknak a sok nehézség ellenére is jócskán van okuk optimizmusra, hiszen sok esetben nemcsak „belső” növekedés tapasztalható, hanem az egyházon kívül is megfigyelhető a magyarországi lutheránuság iránti fokozott érdeklődés.

Az előbbire példaként az országos felügyelő a Luther Kiadó gondozásában decemberben napvilágot látott,

templom mindig gyülekezeti növekedést is jelez. A kívülről megfigyelhető érdeklődés igazolásaként többek között a múzeumok éjszakája jegyében a Deák téren szervezett múlt évi programra utalt.

Az sem elhanyagolható tény – tette hozzá Pröhle Gergely –, hogy a személyi jövedelemadóknak az egyházak számára felajánlható egy száza-

A Mk 6,45–52 alapján tartott igehirdetés után Pröhle Gergely országos felügyelő tekintett előre az új esztendőre (képünkön). Kiemelte, hogy

Új evangélikus templomok című igényes könyvet említette, amely az elmúlt húsz esztendőben épült hajlékokat veszi sorra. Egy új, kőből épült

lékából befolyt összeg az evangélikus egyház esetében gyarapodott a legnagyobb mértékben.

■ B. Zs.

Folyamatosan bővül a Bonyhádi Evangélikus Gyűjtemény

A Bonyhádi Evangélikus Gyűjtemény 2008 szeptemberében új épületbe költözhetett. Ahogy gondozója, Nagy István fogalmaz, jó évet zártak, hiszen új tárlattal is gazdagodtak: az iskolatörténeti kiállítás mellett megnyílt a régi könyveket tartalmazó bibliotéka. Ezenkívül egy rendezvénysorozatot is elindítottak. Létrehozták a Bonyhádi Evangélikus Gyűjtemény Baráti Körét (BEGY), és minden hónapban tartanak egy előadást a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium diákjainak, de persze nem gimnazista érdeklődők is látogathatják őket.

Az ősz folyamán két előadás volt:

az elsőt Karl Jánosné Csepregi Erzsébet sárszentlőrinci lelkész-nő tartotta Sántha Károly lelkész-költőről, míg a másodikat Nagy István néprajzkutató a betlehemes népszokásokról. Ez év január 30-ára Berkesi Sándor egyházzenei igazgatót hívták meg Debrecenből, aki az egyházzene történetéről fog beszélni.

A 2009. évből más programot is szervez a Bonyhádi Evangélikus Gyűjtemény: április 2–5. között rendezik meg a Németek a Kárpát-medencében című konferenciát. Az első nap kitekintést ad a Kárpát-medencére. Huszonhat előadó érkezik a Vajdaságból, Erdélyből, a Felvidékről és Ausztriából, magyar és

német nyelven egyaránt lesznek előadások. A második napon azt elemzik a résztvevők, hogy milyen ma a németiség helyzete Tolna megyében. A zárónapon pedig a Szita-hagyatékot nyitják meg.

A gyűjtemény adakozás révén is gazdagodik. Főleg öregdiákok helyeznek itt el letétben olyan régi könyveket, amelyek valamilyen formában kötődnek az evangélikussághoz. Így kerül a gyűjteménybe néhai Szita László pécsi akadémikusnak a hagyatéka is, aki szintén bonyhádi gimnazista volt. Több mint ezer kötetből álló könyvtárát özvegye itt szeretné elhelyezni.

■ MÁTÉ RÉKA

A hónap könyve akció – január

Alternatív globalizáció a népekért és a Földért – AGAPE

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Az evangélikus könyvesboltban történő vásárlás vagy közvetlenül a Luther Kiadótól való megrendelés esetén az adott hónapban 30%-os kedvezményben részesül. <http://bolt.lutheran.hu/> • E-mail: kiado@lutheran.hu Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

Istentiszteleti rend • 2009. január 18.

Vízkereszt ünnepe után 2. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Jn 2,1–11; Róm 12,6–16. Alapige: 5Móz 30,11–15. Énekek: 336, 437.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Bence Imre; II., Hűvösvölgyi út 193., Felső de. 10. (úrv.) Herzog Csaba; II., Modori u. 6. de. 3/4 11. Sztójánovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv., összegyülekezés napja) Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstűck M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Kiss-Rigó László katolikus püspök; du. 6. (úrv., ifjúsági) Grendorf Péter; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Pelikán András; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (úrv., szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Szabó Bertalan; VIII., Bláthy Ottó u. 10. (Betánia Szeretetszolgálat) de. 9. Benkóczy Péter; IX., Gát utcai római katolikus templom de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. Benkóczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Joób Máté; XI., Németszőlgyi út 138. de. 9. (családi) dr. Joób Máté; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Kende György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. Kende György; Zuglói, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamásné; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. (úrv.) Bátorvölgy Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Blatniczky János; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. Blatniczky János; Rákoshely, XVII., Tessedik tér de. 9. Nagyné Szeker Éva; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Eszlényi Ákos; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Eszlényi Ákos; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. dr. Korányi András; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. dr. Korányi András; Kispest, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Budakeszi (református templom) de. fél 9. (úrv.) Lacknerné Puskás Sára; Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Sztás u. 112. du. 4. Győri János Sámuelné.

Összeállította: BODA ZSUZSA

